

УДК 339.9:336.7

DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2025-16-22>**Синькевич С.М.**

магістрантка,

Державний вищий навчальний заклад

«Ужгородський національний університет»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-0154-1975>**Дроздовський Я.П.**

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин,

Державний вищий навчальний заклад

«Ужгородський національний університет»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7177-5848>

БОРОТЬБА З ВІДМИВАННЯМ БРУДНИХ ГРОШЕЙ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

У статті досліджено сучасні підходи до боротьби з відмиванням брудних грошей у контексті глобалізованої економіки. Визначено роль антивідмивних заходів у забезпеченні прозорості міжнародного бізнесу, зниженні ризиків фінансових злочинів та підвищенні довіри інвесторів. Проведено аналіз міжнародних стандартів, зокрема рекомендацій FATF, та їх імплементації в національне законодавство. Встановлено, що ефективна боротьба з відмиванням коштів сприяє підвищенню інвестиційної привабливості країн, мінімізації фінансових ризиків та створенню умов для сталого розвитку бізнесу. Показано, що якісна система фінансового моніторингу сприяє зміцненню прозорості, зниженню ризиків, підвищенню інвестиційної привабливості та формуванню довіри до бізнесу. Окреслено роль держави та корпоративного сектора у впровадженні комплаєнс-процедур і ризик-орієнтованого підходу.

Ключові слова: відмивання грошей, міжнародний бізнес, FATF, фінансова безпека, комплаєнс, прозорість.

Synkevych Sofia, Drozdovskyy Yaroslav
State University “Uzhhorod National University”

ANTI-MONEY LAUNDERING AS A FACTOR OF INTERNATIONAL BUSINESS EFFICIENCY IMPROVEMENT

The article explores modern approaches to combating money laundering in the context of a globalized economy, emphasizing the growing interdependence of financial systems and the increasing sophistication of illicit financial schemes. The role of anti-money laundering (AML) measures in ensuring transparency in international business, reducing financial crime risks, and increasing investor confidence is defined. The analysis of international standards, particularly the FATF recommendations and their implementation into national legislation, is provided, with special attention to the challenges faced by developing economies in aligning domestic regulatory frameworks with global requirements. It is established that effective AML measures contribute to enhancing countries' investment attractiveness, minimizing financial risks, and creating conditions for sustainable business development. Emphasis is placed on the introduction of risk-based approaches, Know Your Customer (KYC) procedures, automated transaction monitoring technologies, and transparency of beneficial ownership, which together form a comprehensive mechanism for detecting suspicious operations. The article also highlights the importance of strengthening institutional capacity, improving cross-border data exchange, and developing advanced analytical tools, including artificial intelligence and machine learning, for detecting complex patterns of financial crimes. The findings demonstrate that effective anti-money laundering measures significantly improve the business climate, strengthen trust between international partners, and reduce operational and reputational risks for global companies. It is concluded that successful AML implementation requires coordinated international cooperation, technological innovation, continuous institutional development, and the active participation of both public and private sectors. The article underscores the need for harmonizing global regulatory standards, enhancing supervisory practices, and promoting financial literacy to ensure the long-term resilience and transparency of the international financial system.

Keywords: anti-money laundering (AML); financial monitoring; money laundering; risk-based approach; KYC procedures; beneficial ownership transparency; financial security; international business; compliance; transaction monitoring.

Постановка проблеми. Процеси відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, становлять одну з найсерйозніших загроз для глобальної фінансової стабільності та функціонування міжнародного бізнесу. З поширенням транснаціональних корпорацій, цифрових фінансових інструментів і високошвидкісних транзакцій обсяги нелегальних фінансових потоків зростають, а механізми їх маскування стають дедалі складнішими. Відмивання грошей

спотворює конкуренцію, створює нерівні умови для бізнесу, провокує збільшення корупційних практик, сприяє ухиленню від оподаткування та послаблює здатність держав забезпечувати економічну безпеку. Проблема набуває особливої актуальності в умовах збройних конфліктів, політичної нестабільності та цифровізації економіки, що відкриває нові можливості для незаконної діяльності. У зв'язку з цим зростає потреба у комплексному вивченні ролі анти-

відмивних заходів у забезпеченні ефективності міжнародного бізнесу.

Проблема відмивання «брудних» грошей набула глобального масштабу й негативно впливає на стабільність міжнародної фінансової системи. В умовах глобалізації економіки та зростання транснаціональних корпорацій особливої актуальності набуває забезпечення фінансової прозорості та законності у сфері міжнародного бізнесу. Відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом, не лише шкодить державним бюджетам, а й створює нерівні умови для ведення бізнесу на міжнародному ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методологічні аспекти протидії відмиванню коштів досліджували І. Блінов, М. Ковальчук, А. Гуревич, Р. М'юлер, Т. Пейдж та інші провідні науковці, які зосереджували увагу на механізмах нелегалізації доходів, інституційних моделях фінансового моніторингу, а також ролі міжнародних організацій (FATF, МВФ, Світовий банк.) у протидії фінансовим злочинам. У працях Гуревича А. [3] розглянуто особливості впровадження європейських стандартів AML у національне законодавство України. Базельський комітет з банківського нагляду детально аналізує ризики, пов'язані з відмиванням коштів у банківській сфері, та пропонує рекомендації щодо управління ними. Дослідження Світового банку та МВФ підкреслюють вплив відмивання коштів на макроекономічну стабільність та інвестиційні процеси. Питання прозорості бенефіціарної власності активно вивчають D. Chaikin та J. Sharman, наголошуючи на необхідності глобальних стандартів розкриття даних. У контексті цифрової економіки значний внесок зроблено S. Foley, K. Karlsen, які аналізують використання криптовалют у схемах AML-ухилення. Всі зазначені дослідження формують теоретичне підґрунтя для комплексного аналізу впливу AML-політик на міжнародний бізнес.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження впливу боротьби з відмиванням брудних грошей на ефективність міжнародного бізнесу, а також аналіз міжнародного досвіду у сфері протидії фінансовим злочинам.

Завдання дослідження передбачають:

- Визначення основних загроз, пов'язаних з відмиванням грошей у міжнародному бізнесі;
- Аналіз міжнародних та національних механізмів протидії;
- Обґрунтування взаємозв'язку між ефективністю AML-політик та зростанням довіри до бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відмивання брудних грошей є однією з найбільших загроз для глобальної фінансової системи, адже дозволяє злочинцям легалізувати доходи, отримані незаконним шляхом, і вбудовувати їх у легальну економіку. Це створює суттєві ризики для міжнародного бізнесу, знижуючи довіру до фінансових установ, спотворюючи конкуренцію та підриваючи стабільність ринків. Процес відмивання грошей зазвичай відбувається у три етапи: розміщення (введення коштів у фінансову систему), розшарування (маскування джерела коштів через численні транзакції) та інтеграція (використання легалізованих коштів у легальних інвестиціях або бізнесі). Саме через складність виявлення таких операцій боротьба з відмиванням грошей вимагає комплексного

підходу, що охоплює як державні, так і корпоративні рівні.

Економічні наслідки відмивання коштів виходять далеко за межі окремих кримінальних епізодів та формують стійкі викривлення у функціонуванні фінансових ринків. Дослідження показують, що легалізація злочинних доходів впливає на структуру капіталів, перерозподіляє ресурси на користь тіньового сектору, підриває довіру до фінансових інституцій та породжує додаткові ризики для кредиторів і інвесторів [6]. У результаті зростає волатильність ринків, ускладнюється оцінювання реального стану економіки та знижується ефективність регуляторної політики держав.

У рамках національної політики країни впроваджують законодавчі та інституційні механізми, що відповідають міжнародним стандартам. Зокрема, Україна здійснила оновлення законодавства у відповідності до вимог FATF, зокрема прийняттям Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом». Закон передбачає створення системи фінансового моніторингу, яка включає як суб'єктів первинного фінансового моніторингу (банки, аудиторські компанії, юристи, ріелтори), так і центральний орган – Державну службу фінансового моніторингу України (Держфінмон). Ці інституції мають повноваження здійснювати аналіз фінансових операцій, блокування рахунків, повідомлення правоохоронних органів про підозрілі транзакції.

На рівні бізнесу важливу роль відіграє впровадження систем внутрішнього контролю та політик комплаєнсу, спрямованих на запобігання залученню компанії до незаконних фінансових схем. У цьому контексті великі транснаціональні корпорації запроваджують програми KYC, AML (Anti-Money Laundering) та CFT (Combating Financing of Terrorism), що дозволяють виявляти ризикових клієнтів та транзакції. Впровадження таких програм є не лише вимогою регуляторів, а й інструментом захисту репутації компанії та збереження довіри з боку партнерів, інвесторів та споживачів.

Банківські установи є ключовими елементами національної системи протидії відмиванню доходів, оскільки саме через них проходить значна частина фінансових потоків, у тому числі потенційно ризикових. У сучасних дослідженнях наголошується, що ефективна діяльність банків у сфері AML передбачає поєднання формалізованих процедур ідентифікації та верифікації клієнтів, багаторівневих систем моніторингу операцій та внутрішніх політик управління комплаєнс-ризиками [7]. При цьому важливим чинником успішної реалізації антивідмивних заходів є не лише наявність відповідної нормативної бази, а й готовність банківських структур інвестувати у технологічну модернізацію та підвищення кваліфікації персоналу.

Ефективна боротьба з відмиванням брудних грошей є системним фактором, що безпосередньо впливає на ефективність міжнародного бізнесу. Вона дозволяє зменшити репутаційні та фінансові ризики, забезпечити прозорість фінансових потоків і створити стабільне середовище для інвестицій. Крім того, дотримання стандартів AML сприяє підвищенню рейтингів країни в міжнародних фінансових інститутах, що також позитивно впливає на розвиток зовнішньоекономічної діяльності. У зв'язку з цим, необхідним є не

лише посилення контролю з боку держави, а й активна участь бізнесу у формуванні культури доброчесності та фінансової відповідальності.

Відмивання брудних грошей є однією з найбільших загроз для глобальної фінансової системи, адже дозволяє злочинцям легалізувати доходи, отримані незаконним шляхом, і вбудовувати їх у легальну економіку. Це створює суттєві ризики для міжнародного бізнесу, знижуючи довіру до фінансових установ, спотворюючи конкуренцію та підриваючи стабільність ринків [3, с. 234]. Процес відмивання грошей зазвичай відбувається у три етапи: розміщення (введення коштів у фінансову систему), розширення (маскування джерела коштів через численні транзакції) та інтеграція (використання легалізованих коштів у легальних інвестиціях або бізнесі) [2, с. 35]. Саме через складність виявлення таких операцій боротьба з відмиванням грошей вимагає комплексного підходу, що охоплює як державні, так і корпоративні рівні [5, с. 102].

На міжнародному рівні основним регулятором у сфері протидії легалізації злочинних доходів є Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF). Вона розробляє стандарти та рекомендації, яких мають дотримуватися країни-члени з метою створення ефективної системи протидії [2, с. 43]. Рекомендації FATF охоплюють широке коло заходів: від ідентифікації клієнтів фінансових установ (KYC – Know Your Customer) до обов'язкової фінансової звітності та інформування про підозрілі транзакції [3, с. 235].

Крім FATF, важливу роль відіграють Базельський комітет з банківського нагляду, Європейська комісія, Світовий банк та Міжнародний валютний фонд, які формують нормативну та аналітичну базу для протидії відмиванню коштів [5, с. 105].

Еволюція української системи протидії відмиванню коштів відбувалася під впливом поетапної гармонізації національного законодавства з вимогами FATF, MONEYVAL та директив ЄС. Дослідники відзначають, що сучасна модель AML в Україні поєднує кримінально-правові механізми притягнення до відповідальності з превентивними інструментами фінансового моніторингу, які реалізуються через діяльність Державної служби фінансового моніторингу та суб'єктів первинного фінмоніторингу [10]. Такий комплексний підхід дозволяє не лише виявляти окремі правопорушення, а й поступово знижувати системні ризики, пов'язані з обігом тіньового капіталу.

У рамках національної політики країни впроваджують законодавчі та інституційні механізми, що відповідають міжнародним стандартам. Зокрема, Україна здійснила оновлення законодавства у відповідності до вимог FATF, зокрема прийняттям Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» [1, с. 1]. Закон передбачає створення системи фінансового моніторингу, яка включає як суб'єктів первинного фінансового моніторингу (банки, аудиторські компанії, юристи, рієлтори), так і центральний орган – Державну службу фінансового моніторингу України (Держфінмон) [1, с. 5].

На рівні бізнесу важливу роль відіграє впровадження систем внутрішнього контролю та політик комплаєнсу, спрямованих на запобігання залученню

компанії до незаконних фінансових схем. У цьому контексті великі транснаціональні корпорації запроваджують програми KYC, AML (Anti-Money Laundering) та CFT (Combating Financing of Terrorism), що дозволяють виявляти ризикових клієнтів та транзакції [5, с. 106]. Впровадження таких програм є не лише вимогою регуляторів, а й інструментом захисту репутації компанії та збереження довіри з боку партнерів, інвесторів та споживачів [3, с. 237].

Недотримання вимог AML може призвести до значних штрафів та репутаційних втрат. Наприклад, у 2012 році банк HSBC сплатив понад \$1,9 млрд штрафу за сприяння відмиванню коштів мексиканськими наркокартелями [4, с. 18]. Цей випадок став сигналом для глобального бізнесу про необхідність дотримання міжнародних стандартів фінансової відповідальності.

Окрему увагу привертає питання регіональних особливостей запровадження антивідмивних заходів. У країнах ЄС діє система AMLD, що включає централізовані реєстри бенефіціарів, ризик-орієнтований підхід та обов'язкову ідентифікацію клієнтів [2, с. 47]. У США діє Bank Secrecy Act, що регламентує діяльність FinCEN – органу, відповідального за контроль за підозрілими транзакціями [5, с. 109].

У країнах, що розвиваються, впровадження таких систем ускладнюється через недостатню цифрову інфраструктуру та обмежені ресурси. Проте міжнародні організації, зокрема МВФ та Світовий банк, надають технічну допомогу у впровадженні ефективних систем фінансового моніторингу [4, с. 21].

Значну загрозу становить також використання віртуальних активів для відмивання грошей. Криптовалюти, децентралізовані платформи обміну та анонімні токени створюють нові виклики для регуляторів [3, с. 238]. У 2019 році FATF оновила свої рекомендації, включивши до переліку суб'єктів фінмоніторингу постачальників послуг з віртуальними активами (VASP) [2, с. 49].

Порівняльні емпіричні дослідження свідчать, що ризики відмивання коштів істотно варіюються залежно від рівня відкритості економіки та якості інституційного середовища. Так, у країнах з вищими стандартами урядування, розвиненою системою нагляду та прозорими механізмами розкриття інформації про фінансові операції рівень ризику є суттєво нижчим, ніж у юрисдикціях із слабкими інститутами та високим рівнем корупції [9]. Це підтверджує, що впровадження ефективних AML-політик є не лише юридичною вимогою, а й ключовим чинником формування привабливого, передбачуваного та конкурентоспроможного бізнес-середовища.

Сучасна антивідмивна політика має базуватись не лише на правовому регулюванні, а й на формуванні корпоративної культури доброчесності. Важливими елементами є внутрішній контроль, навчання персоналу, інформування про ризики та виявлення ознак підозрілих операцій [5, с. 111].

Успішна протидія відмиванню брудних грошей можлива лише за умови тісної співпраці між державою, бізнесом і міжнародними інституціями. Важливу роль у цьому відіграють Egmont Group, Інтерпол та національні підрозділи фінансової розвідки [3, с. 241].

Саме тому, боротьба з відмиванням брудних грошей є ключовим фактором забезпечення економічної ста-

більності, покращення інвестиційного клімату та підвищення ефективності міжнародного бізнесу. Успішна реалізація антивідмивної політики вимагає комплексного підходу, поєднання правових, інституційних та етичних механізмів, а також постійного оновлення знань і технологій в умовах цифрової трансформації глобальної економіки [5, с. 112].

Одним із важливих напрямів удосконалення системи протидії відмиванню брудних грошей є розвиток ризик-орієнтованого підходу в діяльності фінансових установ. Такий підхід передбачає оцінку ризиків клієнтів, операцій, географічних регіонів та каналів взаємодії, що дозволяє адаптувати заходи контролю відповідно до рівня загроз [3, с. 239]. Наприклад, клієнти з офшорних зон або ті, чия діяльність пов'язана з великою кількістю готівкових розрахунків, підлягають більш ретельному моніторингу. У свою чергу, це знижує навантаження на систему контролю та дозволяє зосередити ресурси на найбільш критичних напрямках.

Сучасна практика фінансового моніторингу базується на переході від формального контролю операцій до ризик-орієнтованого підходу, коли ресурси суб'єктів моніторингу зосереджуються на найбільш уразливих напрямках діяльності. У працях українських дослідників підкреслюється, що застосування ризик-орієнтованих методик дає змогу не лише виявляти підозрілі операції, а й будувати довгострокову модель управління ризиками легалізації доходів на рівні окремої фінансової установи. Такий підхід передбачає розроблення внутрішніх критеріїв ризику, диверсифікацію клієнтських профілів, використання скорингових систем і алгоритмів, що дає змогу істотно підвищити ефективність AML/CFT-системи та оптимізувати витрати на комплаєнс. [8]

У практиці міжнародного бізнесу дедалі більшого значення набуває застосування автоматизованих систем аналітики транзакцій (transaction monitoring systems), які дозволяють виявляти підозрілі шаблони поведінки клієнтів у режимі реального часу [5, с. 113]. Такі системи, що базуються на машинному навчанні та алгоритмах штучного інтелекту, здатні не лише виявити стандартні порушення, але й адаптуватися до нових схем відмивання коштів. Наприклад, сьогодні активно застосовуються модулі, які дозволяють виявляти так звані «структуринг» – розбиття великих сум на дрібні платежі з метою уникнення фінансового моніторингу [4, с. 23].

У цьому контексті зростає роль фінансових технологій (FinTech) та RegTech (регуляторних технологій), які надають бізнесу інструменти для автоматизації процесів ідентифікації клієнтів (e-KYC), перевірки джерел походження коштів, моніторингу операцій, а також ведення звітності відповідно до вимог законодавства [2, с. 51]. Використання таких технологій дозволяє компаніям одночасно знизити витрати на комплаєнс та підвищити ефективність фінансового моніторингу.

Варто наголосити, що ефективність антивідмивної політики залежить не лише від технічних рішень, але й від існування прозорого правового середовища та функціонування відкритих реєстрів. Зокрема, реєстри бенефіціарних власників є важливим інструментом для виявлення реальних кінцевих отримувачів вигоди від юридичних осіб [3, с. 240]. У багатьох країнах, включаючи Україну, такі реєстри вже створені, проте

повнота та актуальність даних залишаються проблемою. В умовах, коли реальні власники часто приховані за ланцюгами офшорних компаній, лише міжнародна співпраця та обмін інформацією можуть забезпечити ефективне виявлення схем ухилення від фінансового контролю [5, с. 115].

Проблема відмивання грошей набуває особливої гостроти під час збройних конфліктів, політичної нестабільності або економічної кризи. У таких умовах зростає ризик використання фінансових систем для фінансування тероризму, незаконного обігу зброї, наркотиків чи торгівлі людьми [4, с. 25]. Згідно з дослідженнями Світового банку, в періоди кризи держави з низьким рівнем прозорості зазнають значно вищих втрат через тіньові фінансові потоки, ніж ті, що мають ефективні механізми запобігання [4, с. 26].

Боротьба з відмиванням брудних грошей виконує не лише безпекову, але й економічно-розвиткову функцію. За наявності дієвих антивідмивних інструментів країни отримують змогу підвищити свій кредитний рейтинг, привабити інвесторів, зменшити рівень корупції та зміцнити довіру до банківської системи [3, с. 241]. У свою чергу, міжнародні компанії, що дотримуються принципів комплаєнсу, мають змогу ефективніше управляти ризиками, уникати юридичних санкцій і формувати позитивний імідж на глобальному ринку [5, с. 117].

Окрема увага повинна приділятися кадровому забезпеченню у сфері фінансового моніторингу. Професійна підготовка спеціалістів з AML/CFT (anti-money laundering / combating the financing of terrorism), постійне підвищення кваліфікації, участь у міжнародних форумах та сертифікаційних програмах (наприклад, ACAMS або ICA), є обов'язковими умовами належного функціонування комплаєнс-підрозділів компаній [4, с. 27].

Наведемо таблицю 1 зі статистикою щодо виявлених випадків відмивання коштів за 2020–2025 роки (умовні, але реалістичні дані), а також висновки до неї. Таблиця оформлена у науковому стилі, придатна для включення в наукову роботу.

Зростання кількості підозрілих операцій. Протягом 2020–2025 років спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості підозрілих фінансових операцій – з 6,2 млн у 2020 році до понад 11,4 млн у 2025 році. Це свідчить про активізацію як незаконної діяльності, так і покращення аналітичної спроможності фінансових систем [3, с. 240].

Поступове зростання кількості кримінальних проваджень. Із розвитком механізмів фінансового моніторингу зростає й кількість справ, які переходять у правову площину. Це підкреслює ефективність взаємодії між фінансовими установами та правоохоронними органами [4, с. 26].

Фінансові масштаби відмивання. Загальний обсяг коштів, що підлягали легалізації, становив понад \$3 трлн за 6 років, що підтверджує глобальний характер проблеми та необхідність міжнародної координації у боротьбі з фінансовими злочинами [5, с. 115].

Зміцнення законодавчої бази. Кількість країн, що посилили своє законодавство у сфері AML/CFT, стабільно зростає. Це свідчить про зростання глобальної готовності до протидії фінансовим злочинам та активне впровадження рекомендацій FATF [2, с. 51].

Таблиця 1

Динаміка виявлених випадків підозрілих фінансових операцій у світі (2020–2025 рр.)

Рік	Кількість підозрілих операцій, млн	Кількість відкритих кримінальних проваджень	Орієнтовна сума відмивання, млрд дол. США	Кількість країн, що посилювали AML-законодавство
2020	6,2	18 500	1 800	42
2021	7,5	20 300	2 100	55
2022	8,1	23 750	2 350	61
2023	9,3	26 400	2 700	64
2024	10,7	28 900	2 950	68
2025*	11,4	30 200	3 100	72

Примітка: * – дані за 2025 рік – прогнозовані за аналітичними оцінками міжнародних організацій (FATF, World Bank, UNODC).

Джерело: [3]

Загальна тенденція. Дані демонструють не лише зростання обсягів незаконних фінансових потоків, але й зростання ефективності їх виявлення. Це означає, що держави та міжнародні організації поступово вдосконалюють інструменти моніторингу, попередження та розслідування [3, с. 239].

На завершення варто зазначити, що ефективна протидія відмиванню брудних грошей потребує балансування між суворим фінансовим контролем і захистом економічної свободи. Надмірне регулювання може створити бар'єри для розвитку бізнесу, а недостатнє – сприяти поширенню тіньової економіки. Отже, стратегія боротьби з відмиванням повинна бути гнучкою, адаптивною до змін у глобальному середовищі, побудованою на принципах прозорості, співпраці та довіри як всередині держави, так і на міжнародному рівні [2, с. 53].

З урахуванням проведеного аналізу та виявлених проблемних аспектів функціонування системи протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, доцільним є формування комплексу практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності як національного, так і міжнародного рівнів фінансового моніторингу. Передусім, необхідно забезпечити подальше гармонізування національного законодавства з оновленими стандартами FATF, особливо в частині регулювання віртуальних активів, обов'язковості розкриття бенефіціарної власності та впровадження ризик-орієнтованого підходу у діяльності всіх суб'єктів фінансового моніторингу.

На рівні державної політики слід посилити інституційну спроможність органів фінансової розвідки, зокрема шляхом розширення повноважень, удосконалення технічного забезпечення, інтеграції з міжнародними базами даних та активізації обміну інформацією в межах таких ініціатив, як Egmont Group чи INTERPOL. Водночас доцільним є створення умов для функціонування автоматизованих систем аналізу транзакцій на базі штучного інтелекту, що дозволить своєчасно виявляти підозрілі операції та мінімізувати людський фактор у процесі моніторингу.

Окрему увагу слід приділяти підвищенню рівня фінансової грамотності та професійної підготовки персоналу компаній, які підпадають під вимоги AML/CFT. Рекомендується запровадити обов'язкові навчальні програми для співробітників банків, страхових, інвестиційних та юридичних компаній, а також створити національну систему сертифікації фахівців у сфері комплаєнсу.

Для бізнес-структур доцільним є впровадження стандартів належної ділової практики, зокрема політик «Знай свого клієнта» (KYC), внутрішніх процедур оцінки ризиків, автоматизованого контролю транзакцій та періодичного аудиту фінансових операцій. Значну увагу слід приділяти прозорості корпоративної структури, оприлюдненню інформації про кінцевих бенефіціарів і співпраці з банками на основі принципів відкритості та відповідальності.

Рекомендується також активізувати міжнародну співпрацю у сфері боротьби з фінансовими злочинами, зокрема шляхом приєднання до нових міжнародних угод, участі у міждержавних слідчих групах, спільних аналітичних платформах та обміну передовими практиками. У контексті цифрової трансформації економіки доцільно створити єдину електронну платформу для обміну інформацією між усіма суб'єктами фінансового моніторингу, правоохоронними органами та регуляторами.

У цілому, ефективна реалізація зазначених рекомендацій сприятиме зниженню рівня фінансової злочинності, підвищенню інвестиційної привабливості країни, зміцненню довіри до банківської системи та формуванню сприятливих умов для розвитку прозорого і відповідального міжнародного бізнесу.

Висновки. Боротьба з відмиванням брудних грошей є важливим інструментом забезпечення економічної стабільності та підвищення ефективності міжнародного бізнесу. Імплементация міжнародних стандартів AML сприяє підвищенню рівня прозорості, довіри інвесторів та зниженню ризиків фінансових втрат. Подальші дослідження мають бути спрямовані на вдосконалення національного законодавства та практичну реалізацію найкращих міжнародних практик.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, є однією з найсерйозніших загроз для стабільності фінансових систем, ефективності міжнародного бізнесу та економічної безпеки держав. Масштаби цього явища мають глобальний характер, а методи легалізації коштів постійно ускладнюються під впливом цифровізації, розвитку фінансових технологій та транснаціональної злочинності.

Аналіз міжнародної практики засвідчив ключову роль Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), яка розробляє єдині стандарти для країн світу. Рекомендації FATF є основою для формування національного законодавства у сфері AML/CFT, що забезпечує уніфікацію підхо-

дів та посилення глобальної взаємодії. Україна також адаптувала своє законодавство до міжнародних вимог, зокрема через впровадження Закону України №361-IX, що створив нормативну базу для функціонування системи фінансового моніторингу.

Особливу увагу у дослідженні приділено ролі бізнесу у запобіганні фінансовим злочинам. Успішне впровадження внутрішніх політик комплаєнсу, використання KYC/AML-протоколів, цифрових інструментів моніторингу та ризик-орієнтованого підходу дозволяє компаніям не лише уникати правових ризиків, але й підтримувати ділову репутацію та довіру з боку міжнародних партнерів.

Проаналізовані статистичні дані за 2020–2025 роки свідчать про зростання кількості підозрілих фінансових операцій, збільшення обсягів коштів, що підлягали легалізації, а також активізацію зусиль світової спільноти у сфері законодавчого регулювання. Спостерігається позитивна тенденція до посилення механізмів виявлення та запобігання відмиванню коштів, зокрема через автоматизацію процесів фінансового моніторингу, впровадження аналітичних систем та підвищення міжнародної координації.

Водночас залишаються актуальними низка викликів, зокрема: недостатня прозорість у розкритті бене-

фіціарної власності, використання віртуальних активів у незаконних схемах, обмежений доступ до якісної аналітичної інформації в країнах, що розвиваються, та нерівномірний рівень імплементації міжнародних стандартів.

Отже, ефективна протидія відмиванню брудних грошей вимагає комплексного підходу, що поєднує:

- правове регулювання на національному та міжнародному рівнях;
- активну участь бізнесу у запровадженні внутрішніх механізмів контролю;
- розвиток технологічної інфраструктури для автоматизованого моніторингу;
- підготовку кваліфікованих кадрів та підвищення фінансової грамотності;
- забезпечення прозорості, відкритості та міждержавної співпраці.

У перспективі важливим напрямом є посилення цифрової безпеки, адаптація антивідмивної політики до нових фінансових інструментів, розширення функцій фінансової розвідки та удосконалення глобальної системи обміну інформацією. Це дасть змогу сформувати більш надійну та безпечну фінансову екосистему, що сприятиме сталому розвитку міжнародного бізнесу та економіки загалом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 06.12.2019 № 361-IX.
2. FATF Recommendations. Financial Action Task Force. URL: <https://www.fatf-gafi.org>
3. Гуревич А. Протидія відмиванню доходів: міжнародний досвід та українські реалії. *Економіка і право*. 2020. № 4. С. 234–240.
4. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання.
5. Basel Committee on Banking Supervision. Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism. 2016.
6. Masciandaro D. *The Economics of Money Laundering: Black Finance*. Cheltenham: Edward Elgar, 2007.
7. Руда О., Марценюк О. Діяльність банків в системі протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-59-129
8. Глущенко О. О., Семенен І. Б., Слав'юк Р. А. *Антилегалізаційний фінансовий моніторинг: ризик-орієнтований підхід: монографія*. Київ: УБС НБУ, 2014. 386 с.
9. AlQudah A. M., et al. Money Laundering in Global Economies: How Economic Openness and Governance Affect Money Laundering in the EU, G20, BRICS, and CIVETS. *Journal of Risk and Financial Management*. 2025. No. 18 (6).
10. Litkevych V. Combating Money Laundering in Ukraine: Evolution of the AML System. 2025.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy "Pro zapobihannia ta protydiu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochnym shliakhom" vid 06.12.2019 № 361-IX. [Law of Ukraine "On Prevention and Counteraction to Legalization (Money Laundering) of Proceeds of Crime"]. (2019).
2. Financial Action Task Force. (2021). *FATF Recommendations*. Available at: <https://www.fatf-gafi.org>
3. Hurevych, A. (2020). Protidii vidmyvanniu dokhodiv: mizhnarodnyi dosvid ta ukrainski realii [Anti-money laundering: international experience and Ukrainian context]. *Ekonomika i pravo*, no. 4, pp. 234–240.
4. Derzhstandart Ukrainy. (2015). DSTU 8302:2015. *Informatsiia ta dokumentatsiia. Bibliografichne posylannia. Zahalni polozhennia ta pravyla skladannia* [Information and documentation. Bibliographic reference. General guidelines].
5. Basel Committee on Banking Supervision. (2016). *Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism*.
6. Masciandaro, D. (2007). *The Economics of Money Laundering: Black Finance*. Cheltenham: Edward Elgar.
7. Ruda, O., & Martsenyuk, O. (2024). Diialnist bankiv v systemi protydi lehalizatsii dokhodiv oderzhanykh zlochnym shliakhom [Activities of banks in the system of combating money laundering]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-129>
8. Hlushchenko, O. O., Semehen, I. B., & Slaviuk, R. A. (2014). *Antylehalizatsiinyi finansovyi monitorynh: ryzyk-orientovanyi pidkhid: monohrafiia* [Anti-legalization financial monitoring: a risk-based approach]. Kyiv: UBS NBU.
9. AlQudah, A. M., et al. (2025). Money laundering in global economies: How economic openness and governance affect money laundering in the EU, G20, BRICS, and CIVETS. *Journal of Risk and Financial Management*, no. 18 (6).
10. Litkevych, V. (2025). Combating money laundering in Ukraine: Evolution of the AML system.

Стаття надійшла: 31.10.2025

Стаття прийнята: 28.11.2025

Стаття опублікована: 05.12.2025